

HØRINGSUTTALELSE 202306349

UTTALLSE TIL SØKNAD AV UTTAK AV VANN OG REGULERING AV SØRBOTNELVA M. FL.
JOMFRUDALSVATNET OG BRATTNESVATNET I NUVSVÅG, LOPPA KOMMUNE, TROMS OG FINNMARK.

Glacier Salmon AS ønsker å etablere et landbasert oppdrettsanlegg med kombinert settefisk, postsmoltanlegg og matfisk. Industriområdet skal ligge nesten innerst i fjorden. Selskapet ønsker å demme opp og regulere tre av våre ferskvann. I 2011 ble Svartdalskilden, vest for Sørbotn, regulert og det ble gitt konsesjon til Loppa Spring water AS med eier Ernst Berge, Nuvsvåg. Mangeårig politiker i Loppa. Han ønsket å etablere flaskevann for eksport. Dette ble det aldri noe av. Denne konsesjonen er nå overført til hans nye selskap Glacier Salmon AS.

Vi er lokale innbyggere som ble gjort oppmerksomme på søknaden ved en ren tilfeldighet. Det hele var gått under radaren for oss og også for flere av de andre høringsinstansene. Da vi så overskriften om regulering og søknad om konsesjon på tre av våre ferskvann reagerte vi med vantro. Etter å ha lest igjennom søknaden ble vi sjokkert og svært bekymret. Tre av våre vassdrag skulle demmes opp og vi merket oss at dette var en tynn konsekvensutredning som manglet fakta og som samtidig bagatelliserte de fatale konsekvensene inngrepene ville få for natur og miljø. Elver ville i lange perioder bli tørrlagt og landområder oversvømmes. Dette er våre tre friluftsområder vi har brukt i generasjoner og som er en del av vår identitet.

To av de tre vassdragene, Jomfrudalvassdraget og Sørbotnelva, inkludert det store industriområdet, ligger i områder som i arealplanen er LNFR-Sone C. Slike tiltak er i utgangspunktet ikke tillatt her. Både Brattnesvassdraget og Jomfrudalvassdraget ligger innenfor INON-områder. (villmarkspreget natur). Det vil si at det fra tidligere ikke er gjort noen tyngre tekniske inngrep som vei, kraftlinjer og mer. Jomfruvassdraget er også vår drikkevannskilde. Det er gjort en enkel befaring på høsten og mye av kildematerialet som er brukt er utdatert.

AREALBESLAG INDUSTRIOMRÅDE.

Produksjon av biomasse på 20 000 tonn laks krever et område på 150 000 kvadratkilometer. Ernst Berge uttalte på et møte i regi av utviklingslaget at landområdene skal sprenges det skal fylles ut med enorme masser i sjø. Slik vi ser det kreves det større masser enn det som sprenges ut. Hvor skal det hentes fra? Det vil anslagvis være 2/3 fyllmasse ut i sjø for å for å skaffe seg et å stort areal. Et irreversibelt inngrep på land og hele den langgrunne stranden og videre ut i fjorden. Her samles fiskemåker, tjeld, ender, ørn og flere andre arter. Også svaner er observert her opptil flere ganger. Reinsdyr trekker også ned til stranden. Det planlagte industriområdet har kjente kulturminner og grenser like til fjorddalen, et myrområde hvor elva renner fra dalen og ned i sjøen ved utfyllingsområdet. Her strekker det seg brearmer fra øksfjordjøkelen, og er derfor et utgangspunkt for topturer opp til isbreen.

BRATTNESVASSDRAGET:

I Brattnesvassdraget er det søkt om regulering og vannuttak med en demning på 8 meter. Hele det omsøkte området ligger helt innenfor INON sonen. Det er et tynge teknisk inngrep som virkelig får store konsekvenser. Brattnes er et svært spesielt og viktig friluftsområde og har vært det i generasjoner. Hit drar lokale innbyggere og tilreisende for å fiske, jakte, plukke bær og toppturer. Det har vært tradisjon å ta med seg telt og overnatte på godværsdager. Det ligger ikke så lett tilgjengelig som Jomfrudalen og Sørbotn. Vi tar gjerne turen med båt den korte veien over fjorden. Brattnesdalen strekker seg flere kilometer opp mot Svartfjelljøkelen, Finnmarks nesthøyeste fjell (1147 moh.) Dette er vårt desidert viktigste villmarksområde. Her får man en følelse av å være langt bort fra all «sivilisasjon». Det er uberørt og intakt natur hvor vannet fra isbreen på fjellet renner uavbrutt nedover den flere kilometer lange dalen og ned i Brattnesvatnet. Herfra fortsetter det bratt ned den 230 meter lange Brattneselva som munner ut i sjøen.

Innerst i dalføret ved Svartfjelljøkelen ligger svartvannet. Her er en bestand av ferskvannsrøye som var i ferd med å gå tapt. I Brattnes finner vi de eldste trærne. De vokser der det er bratt og ulendt terreng som ikke er blitt nedbeitet.

Da vi så på illustrasjonen av den omsøkte oppdemningen kunne vi fastslå at et stort område ovenfor demningen ved elveutløpet av Brattnesvatnet vil bli oversvømt. Vannet ovenfor, lokalt kalt Andrevatnet, vil da bli hengende sammen. Dette vil medføre en risiko for ørretbestanden her. Gyteområde vil gå tapt. Økosystem og biologisk mangfold vil bli påvirket når planter og dyr blir liggende under vann. Det er en stor risiko for at området vil dø ut og bli liggende brakk. Brattneselva vil bli tørrlagt i lange perioder. Vi behøver ikke engang si hva det vil medføre. Vi stiller spørsmålsteget ved kun bruk av helikopter for å bygge en demning. Dette virker meget usannsynlig. Et så stort inngrep vil få natur og miljø konsekvenser. For oss innbyggere vil det også medføre et stort tap av et naturområde som vi er glade i og som vi har et personlig forhold til.

JOMFRUDALVASSDRAGET

Jomfrudalen og området rundt jomfruvatnet er et lett tilgjengelig og et populært friluftsområde som blir mye benyttet av lokalbefolkningen og tilreisende. Et område for både jakt og fiske. Jomfruvassdraget er også vår drikkevannskilde. Inntaket ligger nedenfor den omsøkte oppdemningen for vannuttak. Vannet er av god økologisk tilstand. Kjemisk tilstand ukjent. En kunstig regulering av vannet vil kunne føre til at materiale av døde planter og dyr føres ut i vannet og forringer kvaliteten. Her har kommunen et svært stort ansvar. Har de ikke tilstrekkelig kompetanse for utredning av konsekvensene tilknyttet det omsøkte inngrepet må de engasjere noen med fagkunnskaper. Vi har på vinteren flere ganger opplevd at vannet fryser og vi blir uten drikkevann. Ifølge vannforskriftene vi krav på et godt og en tilstrekkelig mengde drikkevann. Her må man benytte «føre var» prinsippet».

Jomfrudalsvassdraget har fin ørret som trekker til seg usedvanlig mange besøkende. Nuvsvåg- jeger og fiskeforening gjør en fantastisk jobb for å opprettholde bestanden. Et svært mye brukt fiskevann i sommerhalvåret, men også på vinteren med isfiske og skiturer. Her avholdes også den årlige fiskekonkurransen i Påsken. Folketallet i Nuvsvåg er da sikkert tredoblet. Det er en tradisjon av stor betydning for bygda. Vi stiller her spørsmålsteget i forhold til om isen blir like trygg og ferdes på ved en kunstig regulering av vannstand.

Ved Jomfrudalsvatnet er det observert fiskemåker som hekker. Vi har også observert ørn. Rødstilk er observert nede ved jomfrudalelven.

Den innerste delen av vassdraget består av myr. Her finnes et rikt biologisk mangfold. Utfra tegninger ser vi at området blir satt under vann i perioder. Dette vil påvirke planter og dyr. Etter hvert kan myra forsvinne og området bli liggende dødt. Vannstanden kan også gjøre det vanskelig for vanndyrene som fisken lever av og dermed vil det kunne få følger for fiskebestanden. Vi er langt fra overbevist om at det kun blir tappet vann i de perioder som er angitt. Her vil det, og må det tappes etter behov. Slike planer står ofte ikke i samsvar med de faktiske forhold når slike anlegg først er etablert.

Det er også planlagt en anleggsvei. Det er et tynger teknisk inngrep som vil lage dype sår i vegetasjonen. Søker hevder marka kan tilbakeføres. Det vil i så fall ta flere tiår om det i det hele tatt lar seg gjøre. Det blir også nødvendig å legge rør, noe som gir en komplett følelse av ødelagt naturopplevelse.

SØRBOTNELVA

Sørbotndalen er i KU beskrevet som et svært viktig turområde. Det er tilrettelagt for parkering og herfra går det en bratt og kort sti før man kommer på flatmark og fortsetter inn i dalen langs Sørbotnelva. Dette er også «inngangspartiet» til Øksfjordjøkelen og bretungen helt innerst i dalen hvor Sørbotnelva har sitt utspring. Det er svært, svært mange som daglig tar turen hit i sommerhalvåret og høsten. Både lokale innbyggere og tilreisende. Nasjonale og internasjonale. Dette skyldes nok den lette tilgjengeligheten til vakker natur med høye isbelagte fjell og ikke minst de uberørte vassdragene. Sørbotnvassdraget og Vassdraget fra Svartfjellet. Alle disse elementene gir en fantastisk naturopplevelse og rekreasjon. Marka består blant annet av mose, lyng og andre planter. Vi har observert spurv og grønnfink. Å gjøre en grundig undersøkelse av det biologiske mangfold vil ta meget lang tid. Noe vi tviler på er gjort her. Også her er det søkt om inngrep som forringer den biologiske tilstanden i uberørte vassdrag. Områder vil få overløp av vann og elven nedstrøms vil tørke ut. Vi er skeptiske til konstruksjonen til den planlagte fiskepassasjen. Tidligere var det mye sjørøye her, men garnfiske holdt på å utrydde bestanden. Det kreves år med observasjoner for å kartlegge fisken som går opp i elven. Turopplevelsen vil heller aldri bli den samme.

INFRASTRUKTUR

Nuvsvåg er et utkantstrøk med dårlig infrastruktur og lang vei til markedet. Vi er avhengig av ferge og den 20 km lange veien til fergeleiet er svært smal, svingete og rasutsatt. Veien er ikke beregnet for tungtrafikk og må derfor oppgraderes. Spesielt på vinteren er det store utfordringer. Veien kan være stengt opptil flere ganger i uken og opptil en uke i strekk. Fergen er ofte innstilt på grunn av vær og tekniske problemer. Her er ikke skole, barnehage eller ledige boliger. De som er ledige blir benyttet som fritidsboliger. Nuvsvåg er ikke et sted å drive denne typen industri med hensyn til geografi og natur. Dessuten vil tunggodstrafikk på lange strekninger til markeder være en ekstra stor belastning for natur og miljø.

SAMFUNNSNYTTE

Arbeidsplasser og økonomisk utvikling av Nuvsvåg er argumentet for samfunnsnytt. Vi spør oss, skaper dette stabile arbeidsplasser eller nok en utkantbygd med pendlere. Uansett er det ikke verdt det. Store natur arealer går tapt. Det er tunge tekniske inngrep i villmarksnatur som vi i Norge kun har 11 prosent igjen av. Det er derfor nødvendig å finne andre løsninger og andre typer sysselsettinger. I Loppa har fiskeri tatt seg opp. Kommunen gir økonomisk støtte til unge og andre fraflyttede innbyggere som ønsker å komme tilbake til bygda. Flere har kjøpt seg båt.

KONKLUSJON

Hele 5 naturområder vil bli berørt. Svartvannkilden inne i fjorden er allerede regulert. Industriområdet som nå består av spektakulær natur og stor biologisk mangfold på land og i sjø vil bli rasert. Og sist men ikke minst de 3 urørte vassdragene og områdene her. To av disse innenfor INON sonen. Alle de omsøkte områdene er dårlig kartlagt og gir ikke et reelt bilde av virkeligheten. Industritomta og inngrepene her er ikke nevnt. Faktagrunnlag og løsninger er lite troverdige. Hvis man senere behøver oppgradering vil det ofte bli gitt tillatelse til det. Inntak og utslipp avhenger ofte av vær, nedbør og andre forhold. Det er som tidligere nevnt grunn til å frykte de faktiske uttak av vann i de årstider som er planlagt. Her er det nødvendig å tappe når det er behov for det. Som innbyggere og lokalkjente ser vi allerede konturene av hva som går tapt. Da har vi virkelig grunn til stor bekymring. De totale konsekvensene kan ingen forutsi før det er for sent. Selv regulering av et vassdrag vil gi store konsekvenser for natur- og miljø. Og ikke minst for oss lokale innbyggere. Derfor MÅ man bruke «føre var» prinsippet. Vi fraråder på det sterkeste at tillatelse blir gitt til regulering av hver og ett av de omsøkte vassdragene.

Med vennlig hilsen

Monica Hansen

Solbjørg Hansen

Linda Nuth

Ingrid Olsen

Birger Mikkelsen

